

Hevesvármegye

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

TARTALOM:

Mayer János országgyűlési képviselő, v. földművelésügyi miniszter: Emlékbeszéd Nagyatádi Szabó István szobrának leplezésénél.

Hir'ing Gyula m. kir. kormányfőtanácsos vezérigazgató Hatvan: Rokkantjaink ügye a nemzet ügye.

Polgár István vezérigazgató Gyöngyös: A magyar bortermelés helyzete és jövő kilátásai.

Hevesvármegye kir. tanfelügyelője nem nyilatkozik a rendelete által előidézett súlyos panaszok ügyében.

Hatvan társadalmának legilletékesebb tényezői foglaltak állást a kir. tanfelügyelő rendeletével szemben: Lévay Mihály v. püspök, gondnoksági elnök, Kékessy Dezső járási főszolgabíró, Várkonyi Sándor főjegyző, Dr. Gráf Andor községi orvos nyilatkozatai.

Dr. Gráf Andor községi orvos Hatvan: Beszámoló a Hevesvármegyei Orvosi-írószövetség közgyűléséről.

A Hevesvármegyei Orvosszövetség közgyűlése.

Az egri képviselőtestület közgyűlése.

Nagyecseri Kánitz Dezső vezérigazgató Eger: Az idei borok rendkívüli minősége előmozdítja az értékesítést és a kivitelt.

A megye két városában és 111 községében folynak az adó árverések.

A Mavart és a vasuti menetrend. Miért kell a hevesieknek Gyöngyösre utazniok, ha reggel 9-re Egerben akarnak lenni!

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden részéből.

EGER,
1932. DECEMBER HÓ 1.
III. ÉVFOLYAM. 14. SZÁM.

A vármegye minden községében megjelenik
a „HEVESVÁRMEGYE“! Itt eredménnyel hirdethet!

**B. B.
12.**

Ez a három jel már átment a köztudatba.

**Bristol Budapest
12 P.-ért**

ad naponta nagyon jó szobát elsőrangú
ellátással. A vendég minden kényelmét
:- megtalálja. Délután és este tánc. :-
A bárban intim hangulatos esték.

**Eladó gyümölcsfa-
oltványok**

KESERŐ BALINT faiskolájában, Pusztamonostor, Szolnok megye. (A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.) Alma, körte, szilva, kajszi, cseresznye, meggy, dió, eperfa magról, vadkörte és vadalma, két éves csemeték. Versenyképes minőség és árak. Árjegyzéket kívánatra küldök. Látogatókat szívesen fogadok. Telepem közvetlenül a pusztamonostori vasútállomás mellett van.

„Bika”

szálloda és étterem

Tiszafüreden

A nyaralási időnyre

neptenyztő lakással együtt:

1 személyre 150 P., 2 személyre 400 P.,
3 személyre 350 P.

Standard

rádiókészülékek.

Illés Béla
radiószaküzletében.
Eger. Telefon: 230.

Bell Miklós

tégla és
cserépgyára.

Mátradereske.

Dánosgyörki

HANGYA

szövetkezetnél a híres tatai
szén és tatai brikett kapható.

ASBESTPALA-ÉRTÉKESITŐ K. F. T.

„NAGYBÁNYA-UTLAKI ÉRTÉKESÍTŐ ÉS PÁRMUVÉK R. T.” - MISEGÉZETES TÁRSASÁG ASBESTCEMENTPALAGYÁR B. T.
PALAGYÁRTMÁNYAINAK KÖZPONTI ELADÁSI IRODÁJA: Budapest, V. Vilmos császár-út 32.
Sürgönyem - PALAKÖZPONT Gyár - BÉZÉLN (Eger mellett) Telefon: 27430.

A legjobb és legbiztosabb töltőanyag, amely soha javítást nem igényel, a tűz, fagy és vihart álló

„TERRENOL” és a ** „UJLAKI” ASBESTCEMENTPALA!

Körületi képviselő HATVANBAN: Blumenthal Béla fatereskedő.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP

MEGJELENIK HAVONTA KETSZER. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGY ÉVRE 12 PENGŐ, FÉLÉVRE 6 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 3 PENGŐ

Mayer János

országgyűlési képviselő, v. földművelésügyi miniszter emlékezéséde

Nagyatádi Szabó István

szobrának leleplezésénél.

Vagyem sebesebben lüktet ereimben, keblem hevesebben dobog e pillanatban, amikor a szószekekre lépek, hogy meghajtsam az elismerés és kegyelet zászlaját annak a férfinak az emléke előtt, akinek az ünneplésére a mai napon összesereglettünk.

Minden kultúr-nemzet szobrát emel nagyjainak, hogy példányképpül állítsa őket oda a jövő nemzedék elé. Szépséges fővárosunkat kiválóságainknak számos szobra díszíti, ez a szobor azonban, melyet most felavatandók leszünk, határkövet képez az agrár Magyarország társadalmi és kulturális fejlődésében. Határkövet jelent azért, mert az első szobor Magyarországon, amelyet a nép fiait a saját fillérekéből a nép fiának emeltek.

Nagyatádi Szabó István a kis erdőesokonyai szülőháztól kiindulva egy rendkívüli tüneményes közeleti pályát futott be. Hivatott vezére megalkuvást nem ismerő harcosa volt a kiscgazdatársadalomnak és a falu népe érdekeinek. Nem azok közé tartozott, akik felesapnak népvezérnek, őt maga a nép választotta vezérére. Nagy tömegekre volt hatással, de táborát nem demagógiával, nem elérhetetlen vágyak ébresztésével, nem a tömegszeszvedély felkeltésével, nem az osztályoknak egymás elleni uszításával, hanem egy olyan korszerű realpolitika hirdetésével toborozta, amely a magyar nép széles rétegeinek gazdasági megerősítést célozza, kiemeli a végtelenségből, politikai téren pedig megnyitja számára az érvényesülés útját a legmagasabb fórumokig. De amely politikát úgy kíván megvalósítani, hogy az, azt az összhangot, amely a nemzeti társadalom kulturális és gazdasági fejlődésének a legfőbb előfeltetele, soha meg ne zavarja.

Nagyatádi Szabó István prototypusa, ősi mintaképe volt a böles mérseketnek és a józan megfontolásnak. Az ő politikáját a legjobban jellemzi az a mondása, amely az 1910-iki felirati vita alkalmával elmondott parlamenti beszédjében elhangzott s amely a szobrának talpázatában köbe van vésvé: „Nem sebeket ütni, hanem sebeket gyógyítani jöttünk ide!”

1923-ban ugyancsak egy parlamenti beszédében azzal vágott vissza egy szélsőbal támadásra, amely őt lagymatag politikával vádolta, hogy: „Az én politikai működésem nyomán soha sem vér, sem könny nem fakadt”.

Igen! Nagyatádi Szabó István nem a hazafias érzés tagadásbavételével, nem a társadalmi rend leforgatásával akarta célját elérni. Ő nem volt forradalmi lény, a tekintélytiszteletnek volt a híve, de ugyancsak tekintélyt és tiszteletet törekedett kivívni a magyar nép széles rétegeinek a számára is. Nagyatádinak a politikája nem támadó, hanem védekező volt. Ő nem a fennálló társadalmi keretek felbontására, hanem azokba való beilleszkedésre törekedett és ezért támadások is érték olyanok részéről, akik vagy meggyőződésből, vagy népszerűség hajhászásból sürgösebb tempóban törekedtek a kiscgazdatársadalomnak a alkotmányos kormányzatba való részvétel és a kormányzatra való hatását kiépíteni. Ezek a vádak ma is elhangzanak, hogy a kiscgazda politika nem eléggé intranzigens, hogy a kiscgazda politikát leepítették, a kiscgazda képviselőket a parlamentből kigyomlátták s így a nemzeti demokratikus agrárpolitika elvesztette hatóerejét. A megalkuvás vádjára mi azt feleljük, hogy a kiscgazdatársadalomnak azt is bírálat tárgyává kell tenni, hogy egész más az a működés, amelyet mind az aktív politika keretén belül a törvényjavaslatok előkészítő munkálatainál végzünk és amelynek kapcsán a nép érdekeiben való kívánságainkat érvényesíteni tudjuk, mint az, amely ellenzéki részről a hangos kritikában és panaszok meddő felsorolásában merül ki. Népszerűség szempontjából mindenesetre ez utóbbi előnyösebb érdemi szempontból azonban az előbbi az értékesebb. Mindazonáltal mi, akik az ő politikai örökébe léptünk s ma is azon a csapáson haladunk, amelyre bennünket vezetett, kell, hogy számotvessünk a kérdéssel s elbíráljuk, hogy helyes volt-e az az út, melyen eddig haladtunk. Bár a szemrehányásoknak van némi alapjuk, a felvett kérdésre mégis határozott igennel kell felelnünk.

A régi magyar történelmi családok tradíciói gyökerüket olyan mélyre eresztették le a nemzet talajába, hogy azokat máról-holnapra kitépni, nemzeti katasztrófa volna. Egy nemzet történelmi fejlődésében azonban nincs holtpon. A gyengülő tradíciók helyébe új tradíciók lépnek, amelyek nem máról-holnapra keletkeznek, a nemzeti élet fejlődése érleli ki azokat. A kisgazdatársadalomnak az aktív politika terén való megjelenése új tradícióknak a kezdetét jelenti. Tradícióvá vált a kisgazdapolitikának az a ténye, hogy az összeomlás után ennek a hatalmas társadalmi osztálynak a nemzeti irányú konzervatívizmusa és hazafisága teremtett egy olyan parlamenti többséget, amely mai napig is biztos bázisát képezi az alkotmányos kormányzatnak. Ha a kisgazdák továbbmenőleg bebizonyítják, hogy minden érdeküket alája tudnak rendelni a magasabb nemzeti érdekeknek, ha bebizonyítják, hogy nem önző politikát folytatnak, nem népszerűségért, nem osztálypolitika megvalósításáért, hanem egyetemes nemzeti érdekekért küzdenek, ha bebizonyítják, hogy céljukat a fennálló rend keretein belül mások sérelme nélkül akarják kiküzdöni, úgy azonban, hogy a haza mindenképpen, minden körülmények között számíthat rájuk, akkor ez az új tradíció úgy meg fog erősödni, hogy a nemzeti társadalom nyugodtan fogja az alkotmányos hatalomnak egy jelentős részét erre az értékes, hazáját szerető, a földjéhez hűségesen ragaszkodó nemzetfenntartó társadalomra helyezni.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy legyünk bölintő Bálintok, tegyük ölbe a kezünket és várjuk, hogy a nemzeti társadalom tálcán hozza és kínálja fel számunkra a hatalmat és befolyást. Nem! A kisgazdapártnak harci pártnak kell lenni! Nekünk a kisgazda öntudatot ki kell fejlesztenünk; küzdenünk kell a korszerű reformokért, az arányos birtokmegosztásért, az arányos közteljesítésért; küzdenünk kell a basáskodások és a népnek a kiuzsorázásával szemben. Ki kell vívnunk, ki kell harcolnunk népünk számára azt a helyzetet, amely őt a nemzeti társadalomban értékénél fogva — Isten és ember előtt — megilleti. Ezt azonban nem demagógiával, nem felforratással, nem oltárrombolással, nem a nemzet életerejének a gyengítésével, hanem annak erősítésével kell, hogy elérjük.

Van a magyarnak egy prózai közmondása, amely úgy hangzik, hogy: „Könnyű vásár után okosnak lenni!” A társadalmi törekvések terén a háború előtt egy évszázad alatt nem szerzett az emberiség annyi tanulságot, mint utána néhány év alatt. Ideálisták által kieszelt programok, doktrínák jutottak a megvalósulás stádiumába, amelyek kipróbáltattak, megmértettek és nagyobbára könnyűnek találtattak. Hogy a magyar és orosz kommunizmusról ne is beszéljünk, láttuk, hogy Bulgáriában Sztambulinszki megszervezte a parasztságot, megteremtette a legerősebb osztályuralmat, helyes gazdaság-politikát inaurálta, a léva emelkedett és ennek dacára az uralma csak rövidéletű lehetett, mert a többi osztályok fellázadtak ellene, egy véres forradalom lerázta magáról az osztályuralmat s több mint 30.000 derék bolgár kisgazda az életével fizetett érte. Láttuk Vitost a lengyel kisgazdát, aki a legkiválóbb vezéregységek egyike mint miniszterelnök valósította meg az osztályuralmat amelyet azonban egy forradalom szintén elsöpört. Láttuk a kiváló agrárvezért Nergaardot, aki Dániában mint miniszterelnök létesítette az osztályuralmat, ami szintén rövid életű volt. De láttuk a háború után a szociáldemokráciának a nyugati álla-

mokban a térhódítását is. Mert az osztályuralomra való törekvést feladni hajlandók nem voltak, azért ahol hatalomra kerültek is, azt megtartani nem tudták s ma is visszafelé fejlődésben vannak. De ez természetes is. Egyetlen nemzeti társadalom sem tűrheti azt, hogy egy osztály uzurpálja a hatalmat. Ezekkel a tanulságokkal mi a vásár után okosabbak vagyunk. Nagyatádi azonban a vásár előtt volt okos. Amikor 1910-ben a kisgazdapártot megalakította, alapelveként hangoztatta, hogy „Nem törekszem osztályuralomra, az egész nemzeti társadalommal, az intelligenciával, az összes foglalkozási ágakkal együtt akarok dolgozni. Szívesen üdvözlöm azokat az intelligens embereket a táborunkban, akik meggyőződésből hiszik és ezért önzetlenül dolgozni is hajlandók, hogy akkor alapozzuk meg ennek a nemzetnek a jövőjét, ha széles néprétegeket megvédjük, gazdaságilag megerősítjük és jogokkal felruházunk.” —

Ha osztályuralomra törekedett volna, ideig-óráig nagy hatalom lehetett volna. De nem valósíthatta volna meg az ő reformterveit, nem szabadíthatta volna meg a háborús államok közül elsőnek a gazdaságilag a rekvirálások átkától, nem oszthatott volna ki egymillió hold földet és 250 ezer házhelyet azok között, akik erre a háboruban érdemessékké váltak, nem épültek volna fel tíz és tízszer a falusi kislakásoknak, nem többszöröződtek volna meg a mezőgazdasági szakiskolák, nem művelnék a falu kulturáját a népházak százai és százai, a népkönyvtárak ezrei és ezrei és sok reformintézkedés elmaradt volna, amely így az ő reálpolitikájának a nyomán népünk érdekében megvalósult. Büszkén vallotta magát kisgazdának, a hatalom nem tette gőgössé, a népszerűség elbizakodottá. Nagy ember lett, mert mindig kisember akart maradni.

„Falvak népe, lelke büszkesége” ezekkel a szavakkal kezdte meg beszédét 1921-ben a Vérmezőn tartott országos nagygyűlésen. A falvak népe hála jeleül ércből öntötte alakját és szobrot emelt emlékének. Hulljon le a lepel a szoborról! Hirdesse időtlen-időig a magyar népnek a példaadó hálaát azok iránt, akik érte önzetlenül, becsülettel dolgoznak! Sugározza szét a józanságnak, a komoly megfontolásnak, az egymás iránt való megbecsülésnek a szellemét, a történelmi Magyarország egész területét. A gróf Bethlen István és Nagyatádi Szabó István között az itt megörökített kézfogás képezze azt a kapcsolatot, amely minden magyar embert — társadalmi osztályra való különbség nélkül — hazafias érzésben összekapcsol!

Kisember, ha elmegy a szobor mellett, emeld meg kalapodat, tanuld meg a komolyságot, a józan megfontolást, az egymás iránt való megbecsülést és légy büszke arra, hogy magyarnak születted! Nagyember, ha elmegy a szobor előtt, emeld meg a kalapodat és tanuld meg szeretni azt a magyar népet, amely Téged tisztel és becsül. Ha az egymás iránt való bizalom, az egymás iránt való szeretet a magyar szolidaritás szelleme, közszellemé válik, akkor Isten áldása lesz munkánkon, Isten áldása lesz Hazánkon, akkor, akkor, de csak akkor, de akkor biztosan el fogjuk érni a minden magyar álmát: a boldog nagy Magyarországot!

Rokkantjaink ügye a nemzet ügye.

Irtá: *Hirling Gyula.*

A törvényhozás napirendjén mint a legégetőbb probléma, a hadirokkantak ügyének végleges rendezése szerepel.

A tiszta bensőséges hála a világháboruban hősiességgel küzdött testvéreink, hadirokkantjaink iránt adja nekem is a tollat a kezembe.

Virágosóben, lelkesedve, harangzúgás mellett reménységgel, a hazaszeretnek szent tűzével hagyatékot itt testvéreim, rokkantiaink a meleg családi fészket. Nélkülözésben hagyatékot itthon a zokogó feleséget, az ártatlan gyermeket, a bánkódó öreg szülőt, a siránkozó kétségbeesett édesanyát. Az ő sajnó lelkük fájó érzése, s aggódo szeretetüknek zokogó szíve kísért benneteket mindenütt utaitokon, és ti hősiessen küzdöttétek végig a reánk kényszerített háborút.

Ti igaz lelkesedéssel, példaadással szolgáltatok a szent ügyet, bátran küzdöttétek a hazáért, éheztek, szenvedtek a lövészárookban és vitézül állottatok Doberdónak, Piavénak rettenetes küzdelmeit, végig szenvedtétek ennek a négy és fél éves borzalmas világégésnek minden pokoli szenvedését.

Ó mennyi drága vér folyt hiába az ezeréves hazáért!

Mennyi nyomort és mennyi szenvedést hozott a háboru a maga irtózatával, gyötrelmeivel az emberek százmillióinak! Ó mennyieteket tett a háború rokkanttá, mennyi embert Szibériában fogollyá, mennyi hivatást özvegyé, mennyi gyermeket árvává és mennyi anyai szív szakadt meg bánatában.

A szegény magyar nemzet most a keresztre feszített Krisztusnak utait. Krisztus kálváriáját járja és miként Krisztus köntösére sorsot vetének, úgy osztották szét, úgy rabolták el tőlünk szent hazánkat.

Mi azonban rendületlenül bizunk igazságunk győzelmében, mert az igazság végre diadalmaszkodni fog. Érezzük, hogy az égből derengeni kezd felénk, már érezzük a mennyei biztatást „Tudják meg az idegen anyák, hogy szentek itt az ő fiaiknak hamvai”, így szól az olasz temető bejáratánál levő felirat. Érezzük, hogy a nagy harc élő hőseit a hadirokkantakat magunkhoz kell emelnünk.

Mivel szárihatnók fel könnyeiteket Nektek rokkantiainknak, kik a lövészárookban szenvedtek, értünk véreztetek, kik most lénán, nyomorultán itt vagytok?

Fájdalom, megalázottságunkban, letiporságunkban ez a szegény, ez a csonka ország eddig még nem tudta felszáritani könnyeiteket. Szegények, koldusok vagyunk, térdre akarták kényszeríteni szegény hazánkat. Hiába hengerítettek azonban követ Krisztus sírjára, hiába őriztek legyveres római katonák Krisztusnak sírját. Krisztus sírjából mégis dicsőségesen feltámadott, így fog, így kell a magyar nemzetnek is síriálól feltámadnia.

Ti élő hőseink, rokkantiaink veletek szemben adósok vagyunk és érezzük, hogy az édes haza védelmében nagy áldozatot hoztatok, érezzük, hogy szívetekben nagy az elkeseredés, érezzük, hogy lelketeket fájó érzés marcangolja, érezzük, hogy elégedetlenségtek teljesen jogos, érezzük, hogy nagy áldozataitokért a társadalom eddig nem teljesítette eléggé kötelességét. A ti panaszotok, a mindennapi kenyérért való küzdelmetek visszhangot kelt a mi lelkünkben. Érezzük, hogy ennek a meggyötört magyar társadalomnak, de a kormánynak is kötelességei vannak veletek szemben, kenyeret kell biztosítani

részetekre. Háborgó lelketek nem nyugodhat meg mindaddig, amíg a nemzet részéről a kötelességteljesítésnek jeleit nem látjátok, amíg nem érzitek, hogy a fronton mindenkor hűen teljesített heroikus munkátokért, véráldozatokért a haza minden egyes polgára részéről méltányosabb elbánást, elismerést és megtiszteltetést nem tapasztaltok. Ti joggal követelhetitek testvéreim, hogy kívánságotoknak teljesülnie kell. Mi nem nézhetjük némán a mindennapi létért való küzdelmeiteket, s nem tagadhatjuk meg tőletek, a világháboru élő hőseitől az elismerést.

Komoly feladat vár tehát a kormányra s a társadalomra egyaránt: a törvényhozásnak e magaslatos munkában sürgősen kell eljárni, s a rokkantak ügye mellett szeretettel kell állást foglalni pártkülönbség nélkül mindenkinek.

Mély meggyőződéssel vallom és szívemben erősen átérzem Surányi Miklósnak, a kiváló írónak remek szavait: Intézményekben kell megnyilvánulnia a hősök kultuszának és a nemzet hálájának. Törvényt kell hozni, hogy aki harcolt a világháboruban, az valamivel különb ember embertársainál és jobban megilleti őt rang, tisztesség, jövedelem, kenyér, mint akárki mást. Az államnak és a társadalomnak kötelességei vannak azokkal szemben, akik az államért és a társadalomért vértüket ortották, vagy emberfeletti szenvedéseken mentek keresztül, mint azok, akik a front mögül nézték a mások heroikus erőfeszítését. Méltányosabb eljárás jár azoknak, kik értünk egykor mindent kockára tettek, a legszebbet, a maguk életét, az Isten legszebb ajándékát: a jelent és a jövőt. Amíg a világháborunak csak egyetlen rokkantja is él, addig csak kétféle ember lesz: az egyik, aki ott volt, s a többi, aki az egynek a háta mögül leste a nagy tragédia kimenetelét.

Nekünk az élő hőöket, a rokkantakat becsületbeli kötelességünk megmenteni. Induljunk tehát harcba a rokkantak megmentéséért! Éljen szívünkben, rokkantjainknak tisztelete, akik a hazáért hősiessen, önfeláldozóan teljesítettek kötelességüket, akik kiérdemelték a nemzet háláját. Fogjunk össze mindnyájan rang-osztály különbség nélkül rokkantjaink védelmére, segítségére! Legyünk mindnyájan egyek a hazaszeretnek szent tűzében! Ezer éves nemzetünknek a magyar jövőbe vetett rendíthetetlen hite és reménye éljen szívünkben, forrasszon össze bennünket . . . a remény, mely nekünk feltámadást ígér. Már halljuk örömmel az olasz nemzet testvéri üzenetét: „Olaszország teljesíti szent hivatását és félreléki a zárókövet arról a kriptáról, melybe Trianon zárta Magyarországot.”

Hálával és szeretettel adózunk nektek hadirokkantjaink, akik kötelességteljesítéstekekkel dicsőséget és megbecsülést szereztek a magyar névnek nemcsak szűkebb hazátokban, hanem az egész világon, s akik megmutattátok az utat, melyen nekünk haladnunk kell. A ti haláltmegvető bátorságotok, merész önfeláldozó hősiességetek nemzeti büszkeségünkkel emelt benneteket és így kétségtelenül rászolgáltatok a nemzetnek hálájára. —

Szívünkben kitör az ájtatos ima Magyarország patrónája előtt, lelkünkben áhitattal szakad fel a forró vágyakozás a mennyei trón számolya elé: „Baldogasszony anyánk, égi nagy patronánk! Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél meg szegény magyarokról.”

A magyar bortermelés helyzete és jövő kilátásai.

Írta: dr. Polgár István.

A háború előtt a magyar bor elhelyezésére rendelkezésünkre állott vámentesen az egész Osztrák-Magyar Monarchia úgy, hogy ahhoz hogy ezen a területen a nyugati államokhoz hasonló intenzív borfogyasztás kialakuljon, nem is volt elegendő bortermelésünk. Ennek folytán Magyarországon a borfogyasztás fejadaga lényegesen elmaradt a többi borfogyasztó államok fejadaga mögött. A borfogyasztás nálunk nem egyenletesen fejlődött ki, hanem a csehek által elszakított felsőmagyarországi területen erősebb volt, mint az ország többi részeiben.

A trianoni békeszerződés után a bortermelés helyzete nem látszott reménytelennek. Dacára annak, hogy az elszakított felsőmagyarországi és egyéb területek elvesztett borfogyasztása jóval meghaladta az elszakított szőlőterületek terméshozamát, a magyar borfogyasztás rendszeres kifejlődése mellett a megmaradt szőlőterületek átlagtermése elhelyezhetőnek látszott. Számolni lehetett azzal is, hogy közvetlen szomszédaink Ausztria és Csehszlovákia importszükséglete árképző hatást fog gyakorolni a belső fogyasztásra kerülő bor árára is.

A magyar bortermelés minden számítás ellenére az utolsó 4—5 évben olyan válságba jutott, amely ezen értékes termelési ág létét és fennmaradását veszélyeztette.

Ha vizsgáljuk az előállott helyzet okait, úgy az általános gazdasági válsággal összefüggő árleromlás mellett a legfőbb okot abban kell találnunk, hogy az elmúlt 10 év kormányzata semmi érzéket nem mutatott a bortermelés jogos és méltányos kívánásaival szemben. Több miniszteri nyilatkozat hangzott el az utolsó 10 esztendőben, melyben állandóan visszatért az a gondolat, hogy a magyarországi szőlők egy részét ki kell vágni, holott a külföldi statisztikai adatok összehasonlítása azt mutatta, hogy Magyarországon nincs is borban túltermés, mert a magyar átlagos bortermés az ország területén elfogyasztható. Az a kormányfelfogás, amely fenti álláspontjával egészen indokolatlanul megkondította a lélekharangot a magyar bortermelés felett, nem azt eredményezte, hogy a kormány a felfogása szerint túltermelésben lévő termelési ágat segítse. Ellenkezőleg! A kormány megterhelte a bortermelést olyan fogyasztási adóval, amilyenre az egész világon nincsen példa és az italmérési jogok szövevényes korlátainak fenntartásával a borfogyasztás kifejlődését is tőle telhetőleg akadályozta. Az óriási fogyasztási adóval és egyéb korlátozásokkal sújtott bor ára természetesen olyan nivóra süllyedt le, hogy a termelő termelvényének árában a termelési költségeket sem találta fedezve.

Az idei év a bortermelés helyzetében fordulópontot jelent:

A bortermelők először ébredtek annak tudatára, hogy a szervezkedés milyen erőt jelent. A szüret előtt országos szervezkedés indult meg a bortermelők között abból a célból, hogy a szüreti eladási árakat önmaguk állapítsák meg és ezzel irányt szabjanak a kereskedőknek. A termelők szervezkedésének meg volt a kellő eredménye. A kereskedők a termelők által megszabott irányárakat általában elfogadták, ezzel meg lett akadályozva a kistermelők szőlőjének és mustjának indokolatlanul olcsó felvásárolása. A

szüreti árak nivón tartása természetesen kihatással volt a szüret utáni áralakulásra is úgy, hogy a további vásárlások is aránylag normális és megfelelő árak mellett történtek. A kialakult borárak 1.3—1.8 fillérig váltakoznak malligand fokként, figyelemmel a bor belső minőségére és borfajtákra. A külföldi árak is bizonyos szilárdulást mutatnak úgy, hogy export lehetőségeink a felemelkedett borárak mellett sem csökkentek. Az Ausztriával most megkötendő kereskedelmi szerződés a hónapok óta majdnem szünetelő Ausztria felé irányuló export feléledését fogja hozni.

A demokrata (nedves) párt amerikai győzelmének hatása még egyelőre nehezen tekinthető át. Köztudomású dolog, hogy a prohibíció törvényes megszüntetése hosszú időt vesz igénybe. Amerika azonban nem ítélhető meg európai szemmel, ahol a prohibíciós törvény fennállása alatt is nagyarányú szesz-csempészés fejlődhetett ki. Nem lehetetlen, hogy a hatóságok által eltűrt borfogyasztás Amerikában sokkal hamarabb fog megindulni, mint a prohibíció törvényes megszüntetése. Az sem lehetetlen, hogy az amerikai borkereskedelem, tekintettel a mai európai olcsó borárakra spekulációból nagyobb készleteket fog beszerezni.

A borárak további fejlődése tekintetében a vélemények nem egyöntetűek. Vannak sokan, akik a tavaszi hónapokban a mainál lényegesen magasabb borárakat várnak, mert az a véleményük, hogy az idei kis bortermés mellett már májusban fogyatéknak lesznek a készletek és a borfogyasztási adónak január elsejétől érvénybe lépő leszállításában is szilárdító momentumot látnak. Mások a borfogyasztás erős csökkenésével számolnak és ezért az árak erős emelkedését nem várják. A borárak további kialakulása természetesen leginkább attól függ, hogy milyenek lesznek a jövő évi termés kilátások.

Az idei év abból a szempontból is fordulópontot jelent, hogy a jelenlegi kormány felismerte a bortermelés jelentőségét. Tudatára ébredt annak, hogy a bortermelés, mint a legtöbb munkást foglalkoztató mezőgazdasági termelési ág már szociális szempontból is a magyar kormány különös gondoskodásának tárgya kell, hogy legyen. De felismerte azt is, hogy a magyar bortermelés egyike azon kevés termelési ágaknak, amely állami segítség nélkül, tisztán a reá rakott igazságtalan terhek könnyítésével, a mai súlyos viszonyok mellett is rentabilisan fenntartható.

Az első lépés megtörtént a kormány részéről a bortermelés terheinek csökkentése felé. A borfogyasztási adó annak felére szállítottott le. Hangsúlyozom, hogy ez csak az első lépés, mert a borfogyasztási adó további leépítése, illetve olyan átalakítása, amely egyenlő módon megosztva terhelje a bortermelést, feltétlenül szükséges már csak azért is, mert a borfogyasztási adóval üzött visszaélések olyan tisztességtelen verseny kifejlődését teszik lehetővé, amely egyrészt árromboló hatású, másrészt a tisztességes termelő és kereskedő eladási lehetőségét csökkenti.

Szükség van a legsürgősebben a bortörvény revíziójára, mely revízió irányadó szempont a magyar bortörvény összhangzásba hozása a nyugati államok hasonló törvényeinek rendelkezéseivel.

A többi bortermelő államok mintájára fokozatosan teret kell engedni a bornak a fogyasztásra kerülő szeszesitalok és ecet gyártása területén.

A borfogyasztási adó problémájának megoldásán kívül rendet kell teremnie a kormánynak az italmérési jogszabályok szövevényes területén. Semmi

seni indokolhatja az elavult italmérési rendszer fenn-tartását akkor, ha az egy nemzetgazdaságilag fontos mezőgazdasági termelvény fogyasztását nem szolgálja, hanem korlátozza.

Miután statisztikai adatok bizonyítják, hogy Magyarországnak 4—5 évi időszakokra eső átlagos bortermése elhelyezhető részben az ország területén, részben azon importáló államokban, amelyek nemcsak akkor vásárolnak tőlünk bort, amikor azt dömping árban vagyunk kénytelenek exportálni, gondoskodni kell arról, hogy az egyes évek esetleges rekord termései feleslegesen ne rombolják le az árakat. Tekintettel a mai tökeszegénységre, a bortermelés ebben a kérdésben az állam támogatását várja, még pedig olyan formában, hogy állami támogatással létesüljön egy olyan intézmény, amely rekordtermés idején felvásárolja és az évi forgalomból kivonja a terméshozadék bizonyos hányadát.

Ezek a legsürgősebb intézkedések, amelyek hivatalosan volna a magyar bortermelést halottaitól fel-támasztani. Azt hiszem, hogy a mai nehéz viszonyok mellett nincs még egy termelési ág az országban, amely ilyen kevés anyagi áldozatot kívánó kormány-intézkedésekkel talpraállítható volna.

Ezért reméljük, hogy az a kormány, amely eddigi kijelentésével és tetteivel is igazolta, hogy teljes tudatában van a bortermelés nagy nemzetgazdasági jelentőségének és teljes mértékben ismeri is ennek a termelési ágnak a helyzetét és lehetőségeit, nem fog megállni a fél úton, hanem intézkedéseivel ki fogja ragadni a bortermelést abból a válságból, amelybe az utolsó években önhibáján kívül jutott.

Nekünk termelőknek egy kötelességünk van, hogy ma, amikor reméljük, hogy a legnehezebb éveken túljutottunk, továbbra is kitartással és szeretettel foglalkozzunk szőlőnkkel és a szervezkedésben rejlő erő ismeretében összetartsunk, hogy érd-keinket együttes erővel megvédehessük és szolgálhassuk.

Hevesvármegye kir. tanfelügyelője nem nyilatkozik a rendelete által előidézett súlyos panaszok ügyében!

Eger, november végén.

A Hevesvármegye november 15-i számában két cikk jelent meg, amely elemi iskolánk ügyével foglalkozott. Az egyik cikkben szöveztük Sághy Imre dr. új vármegyei kir. tanfelügyelőnknek azt az intézkedését, amely a megosztott tanítási időt rendel-e el azokban az iskolákban is, ahol eddig egyhu-zamban folyt a tanítás. Lapunkban csak a hatvani példát hoztuk fel és megírtuk, hogy *Hatvan lakos-sága az egyhuzamban való tanítást kívánja*. A tan-felügyelő intézkedése ellen természetesen nemcsak Hatvanban, hanem másutt is, így Egerben is merült fel panasz, ahol a belvárosi állami iskolában szün-tettek meg az egyhuzamban való tanítást. A má-sik cikkünkben azt az elszomorító esetet említettük fel, hogy egyik hatvani elemi iskolában három kiüté-ses, lázas, vörhenyes beteget talált a vizsgálatot vég-ző orvos és ez eset kapcsán azt javasoltuk a megyei tanfelügyelőnek, hogy rendelje el az elemi iskolák-ban és óvodákban, hogy a tanítók minden reggel szenteljenek néhány percet a tanulók egészségügyi ellenőrzésének.

A Hevesvármegye munkatársának alkalmá volt ebben az ügyben kérdést intézni Sághy Imre dr. kir.

tanfelügyelőhöz. A tanfelügyelő arra hivatkozva, hogy hirlap részére felsőbb rendelkezés értelmében nincs joga nyilatkozatot adni, kijelentette, hogy ez ügyben *nincs semmi mondanivalója, de nem is látja szükségét semmi külön intézkedésnek e tekintetben, mert a tanítóóság ugyis tudja kötelességét.*

Más oldalról alkalmunk volt megismerni a tan-felügyelőnek az ügyekben a felfogását, amelyet nem a sajtó részére mondott el és amely az alábbiakban foglalható össze:

— A sajtótól nem azt várja az ember, hogy támadja intézkedéseit, hanem azt, hogy támogassa. Ahhoz pedig joga nincs a sajtónak, hogy törvényes rendeleteken alapuló hatósági intézkedéseket kritizáljon. A miniszteri rendelet azt mondja, hogy csak az esetben lehet egyhuzamban való tanítási rend-szert alkalmazni, ha a gyermekek összlétszámának *tulnyomó része három kilométeren túlról jár az iskolába*. Hatvanban pedig csak kilenc ilyen gyermek van. Olyan gyermek pedig egy sincs, aki 8—10 ki-lométer utat tesz meg az iskolába-járással. Déli egy óráig nincs tanítás egyetlen tanteremben sem, csak 8-tól 12-ig és délután 2-től 4-ig. A tantermeket tehát ilyen körülmények között vígan ki lehet szellőztetni, mert arra husz perc is elegendő idő, csak a tanító ur vegye magának a fáradságot és csináljon a szel-lőztetésnél keresztthuzatot.

Ne ezt mondják, hogy a gyermeknek hiá-nycs az öltözet, rongyos a cipője stb., hanem *csináljanak nekik napközi otthont* és a szociális intéz-mények öltöztessék fel őket!

— Egerben tapasztaltam, hogy sokkal jobb a megosztott tanítás, mert így különösen a szegény szülőök gyermekei legalább délután is meleg helyen vannak. De azt is láttam, hogy ezek a gyermekek, amikor még nem jártak délután is az iskolába, az után csavarogtak, koldultak és ablakokat vertek be.

— Nem tartom azt sem helyesnek, hogy gyer-mekek vidékről járnak be az iskolába. Akik például Károlybélből járnak Egerbe a központi elemi iskolá-ba, két órát utaznak naponta. Eppen ezért lefőtöttem, hogy a jövő tanévre az egeri központi állami elemi iskolába ilyen utazó vidéki tanulókat bevezények.

Hevesvármegye törvényhatósági bizottságá-nak rendkívüli közgyűlése. Hevesvármegye törvény-hatósági bizottságának tagjait a főispár december hó 5-ik (hétfő) napjának d. e. 10 órájára Egerbe rend-kívüli közgyűlésre hívta egybe. A közgyűlés előtt d. e. 10 órakor a tárgysorozat előkészítése végett a közgyűlés ülészik. A rendkívüli közgyűlés tárgy-sorozatát a következő: 1. *Isaák Gyula* felsőházi tag kisorsolása folytán egy felsőházi rendes tag választása. 2. *Székely Péter* és *Gosztongyi Andor* felsőházi póttagok mandátumának megszűnése következtében felsőházi póttagok helyének betöltése. 3. dr. Kiss Aladár járási tisztiorvos kérelme. 4. Sztinka Rezső örvényi vezetőjegyző. 5. Boróczy Gusztáv tiszaiigari vezetőjegyző. 6. Kovordányi Sándor erdőtelki adóügyi jegyző nyugdíjazás iránti kérelme. — Mint értesülünk, a rendkívüli közgyűlés egyhangulag újból *Isaák Gyula* ny. főispánt választja meg felsőházi taggá, így is kifejezésre akarván juttatni azt a különös tisz-teletet és megbecsülést, amelyet *Isaák Gyula* iránt, aki csaknem fél évszázadot töltött el áldásos műkö-déssel megyénk élén, a törvényhatósági bizottság tagjai valamennyien éreznek.

Hatvan társadalmának legilletékesebb tényezői foglaltak állást a kir. tanfelügyelő rendeletével szemben.

Vármegyénk főispánjának közbelépését kérjük a köz jólfelfogott érdekében!

Ebben a nehéz időben, amidőn az ország minden számtalán tényezőjét az a nagy cél vezeti, hogy miként lehetne a meglévő szomorú állapotokat valamiképpen is megjavítani, s a szenvedéseket enyhíteni, őszintén szólva teljesen érthetetlenül állunk a kir. tanfelügyelő azon rendeletével szemben, amely az egyhuzamban való tanítást felüggesszive, megosztott tanítási módot rendelt el.

Az a miniszteriális rendelet, amelyre a kir. tanfelügyelő hivatkozik, elődje érája alatt is megvolt; az iskolától való távolságok sem változtak, legfeljebb a nyomorúság lett nagyobb, amely legkevésbé tette indokolttá oly rendelkezés kiadását, amely a szegény gyermekeknek megkésztet az eddig is megvolt nagy távolságot.

Jól tudjuk, hogy vármegyénk főispánjának legnagyobb gondja, hogy a nyomorgók szenvedéseinek enyhítésével miként állítsa helyre a felzaklatott lelkek egyensúlyát.

Az ügy fontosságára való tekintettel kérdést intéztünk dr. Kékessy Dezsőhöz, a hatvani járás főszolgabírájához is, aki ez ügyben teljesen magáévá tette a hatósági orvos hivatalos előterjesztését.

Hatvan vezető tényezőinek lapunk részére adott nyilatkozatait azzal a tiszteletteljes kérelemmel nyújtjuk át vármegyénk főispánjának, hogy meghallgatva azok véleményét, akik lelkük egész melegevel mindig a legnagyobb szeretettel foglalkoztak a szociális nevelés kérdésével, — siessen segítségére jóindulatú támogatásával a felzaklatott lelkű szülőknek.

—O—

Tekintetes Vig Vilmos urnak, a Hevesvármegye szerkesztőjének Helyben. A „Hevesvármegye“ legutóbb megjelent számában egy cikk teljesen helyes indoklással a hatvani szülők abbéli óhaját foglalkozik, hogy az elemi iskolákban ezután is egyhuzamban legyen a tanítás, úgy mint eddig volt. A helyi viszonyokat ismerve és kellőleg mérlegelve, már a cikk megjelenése előtt személyesen adtam át a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban az iskola gondnokságának ez irányú kérvényét. Bizva a miniszter ur bölcs belátásában, kérésünk kedvező megoldását remélem.

Őszinte üdvözléssel vagyok

Hatvanban. 1932. november hó 28-án

Lévay Mihály
gondnoksági elnök.

Kedves Barátom.

B. lapod f. évi november hó 15-iki számának: „Az élethez kell igazodni a tanügyi hatóságok rendelkezéseinek“ című cikkére vonatkozólag közlöm Veled, hogy cikkeddel mindenben egyetérték s a magam részéről, mint Hatvan elöljáróságának vezető tisztviselője kijelentem, hogy igen kívánatos volna az

eddig is alkalmazásban volt és igen jól bevált egyhuzamos tanítás érvénybenhagyása, illetőleg visszaállítás. Nem látom szükségét ma semmi olyan intézkedésnek, amely a lelki egyensúly megteremtésére irányuló munkánkat zavarná!

Hatvan, 1932. november hó 24-én.

Kész hived:

Várkonyi Sándor

Kedves Barátom!

„Hevesvármegye“ című lapod november 15-iki számában az egyhuzamban való iskolai tanítási rendszer mellett foglaltál igen helyesen állást. Kétségtelen, hogy tanügyi szempontból vannak előnyei annak, ha a tanítási idő megosztatik és egy része délelőtt, másik része a délután folyamán bonyolítódik le, hogy ezáltal a 2 tanítási idő közötti pár órai megszakítás alatt a tanuló pihenetesse agyát. Tekintetbe kell venni azonban speciálisan a helyi viszonyokat, azt, hogy az utihatvani rész kivételével egy iskola áll csak az elemi iskolai tanulók rendelkezésére. Bármennyire is centrálisan van ez elhelyezve, de mert Hatvan rendkívül nagy területen fekszik, számos szülő gyermeke sokat gyalogol, míg az iskolát eléri. A Szőlőhegyen, a Rakottyasón, Delelőn, vagy Horváth Mihály ucca tulsó végén lakó gyermeknél több mint 1/2 órát eltart, míg az iskolába beérkezik.

Lássunk egy kis statisztikát. A belközségi állami elemi iskolába 1100 növendék jár. Ezek fele 1 km-en túl lakik, 271 gyermek pedig 2 km-nél nagyobb távolságról jár az iskolába. Van olyan 150 tanuló, ki 3 km-nyi távolban lakik az iskolától, vagy még annál is távolabb. Ha délelőtt és délután is van tanítás, úgy az utat négyszer kell megtennie a tanulónak és így egyrészt idejéből napi 2 óránál is többet tölt el az iskolába járással, másrészt a 8-10 km-es gyaloglással agyonfárasztja magát.

Mit lehet várni az így testileg teljesen kimerült, serdülő gyermektől szellemi téren? A nap nagyrésze eltelik iskolába járással, délután 5 óra körül ér haza a távolabb lakó gyermek, teljesen elfáradva. Akkor foghat csak hozzá az iskolában előirt házi feladatainak elvégzéséhez. Tehát pedagógiai szempontból is helyesebbnek bizonyulna, ha déli 12 vagy 1 óráig tartózkodva az iskolában, az egész délután rendelkezésre állana otthoni leckéjének elvégzésére. A délutáni órákban folyó tanításon megjelenő gyermek figyelmét hogyan koncentrálja az előadásra, midőn harmadszor tette meg a hosszú utat az iskoláig. És hogy mindez nemcsak egy-pár növendékét sújt, mutatja a fentebb közölt statisztika, melyben 50% azon gyermekek száma, akik messzebb laknak az iskolától

Egy másik körülményre is fel kell a döntésnél az illetékesek figyelmét hívnom. 234 szegénysorsu,

ruha és cipősegélyre szoruló gyermek látogatja az iskolát. Ha az egyhuzamban való tanítással mód van rá, hogy a késő őszi, téli és kora tavaszi esős, sáros, fagyos, hideg időkben, mely időszak az iskolai év tulnyomóan nagyobb részére terjed ki, az a nagy számú, szegénységénél fogva hiányos ruházatú gyermek csak félannyi időt töltsön a szabadban, nem lehet a naponta kétszer való iskolába járással náluk meglázás és így a megbetegedés veszélyét fokozni.

S végül azt is tekintetbe kell venni, hogy az iskola tantermei túlzottan igénybe vannak véve, kellő számú és megfelelő épületek és tantermek hiányában. Itt folyik a tanítás az elemi iskolások, a tanonciskolai növendékek, különböző tanfolyamok növendékei és a levették számára. 1100 elemi iskolai tanuló, 250 tanonc, 100 tanfolyamhallgató és 250-300 levette tanítása 25 tanteremben itt történik. A megosztott tanítási rendszer szerint az elemisták 4 óráig vannak az iskolában, mindössze déli 12 órától 2-ig van szünet, de már fél 2-kor rendelkezésre kell állni a szellőztető, meleg, fűtött helyiségnek a kissé korábban érkező iskolás gyerekek számára. 4 órákor jönnek a tanonciskolai növendékek és 7-ig tart a tanítás. 7-8 órától 9-10 óráig a népművelési tanfolyamok hallgatói töltik meg a termek egy részét, a többi tantermet pedig levették.

Bar többször, hívom fel az illetékesek figyelmét ezen áldatlan állapotokra, pénz hiányában nincs mód építkezésre és a tanonciskolások, levettek és tanfolyam hallgatók kitelepítésére. A jelen körülmények között a szellőztetési viszonyok a lehető legrosszabbak. Még az egyhuzamban való tanításnál is számos tanteremben tanítottak reggel 8-tól 12-ig, délután ugyanezen tanteremben egy másik csoport részére 1 órától 4 óráig folyt a tanítás és 4 órákor kezdetét vette a tanoncok tanítása.

Ha a tanítás az elemi iskolások részére megosztatlanul és csak egy szakaszban déli 12. 4 óráig tartana, úgy délutáni 4 óráig naponta 3-4 órát lehetne a tantermek szellőztetésére és takarítására fordítani, míg a megosztott tanítási rendszer mellett egész napi szellőztetésre 1 1/2 óránál hosszabb idő nem áll rendelkezésre. Már pedig az ennyire túlzottan igénybe vett tantermek takarítására és szellőztetésére 1 1/2 óra semmiképen sem elégséges.

Mindezek figyelembe vételével szociális és közegészségügyi szempontból teljes határozottsággal és kizárólagosan elemi iskolai tanulók egyhuzamban való tanítási rendszere mellett foglalok állást és ilyen értelemben is tettem előzőleg felettes hatóságomnak előterjesztést. Ezen oknál fogva szívesen üdvözlöm b. lapodnak ezirányban kifejtett akcióját.

Igaz tisztelettel:
Dr. Graf Andor

Kitüntetés. Az odaadó, lelkes munka jutalmazását látjuk Okolicsányi Imre alispán azon rendelkezésében, amellyel dr. vitéz Lénárd Bélát a Hatvan és Járása fel. szerkesztőjét tb. járási tűzfelügyelővé nevezte ki.

Értekes ismeretterjesztő előadások. A hatvan-iparoskörben a kath. legényegylet bevonásával rendi kívül értékes előadást tartottak nov. 27-én Ring Gyula: „A társadalom” címmel kezdte meg előadása sorozatát. Szilvássy János reálgimn. igazgató: „A reklámozás” címmel tartott előadást. Rába Rudolf hit-tanár pedig XIII. Leó és XI. Pius pápa enciklikáinak a gazdasági kérdés megoldására vonatkozó részét ismertette. A rendkívül nagyszámú hallgatóság meleg ünnepélyben részesítette az előadókat.

Felekezeti élet. A Hatvani Izraelita Hitközség november hó 27-én, ejtette meg nagy érdeklődés mellett tisztújítását. A hitközség elnökévé — immár hatodszor — egyhangu lelkesedéssel *Blumenthal Bélát*, a Magyar-Olasz Bank hatvani fiókjának vezérigazgatóját, alelnökké *Bródy Mórt* a hatvani Cukorgyár cégvezetőjét választották meg.

Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepekre való tekintettel december hó 24-én ünnepi tartalommal kétszeres terjedelemben jelenik meg. — Kéziratokat és hirdetések, kérjük sürgősen beküldeni.

Beszámoló a Hevesvármegyei-Orvos-Fiókszövetség közgyűléséről.

Az orvostársadalmat már hónapok óta állandóan foglalkoztatja a nemzeti munkatervben beígért orvosi kamara megszervezésének és felállításának kérdése. Régi vágya ez az orvosok összeségének, üdvös annak megalakítása, fontos, hogy az ezt életre hívó törvény oly intézkedéseket tartalmazzon, melyek a becsületes orvost védik, kell, hogy büntető szankciói legyenek azokkal szemben, kik nem tisztességes eszközökkel küzdenek a megélhetésért, de ne legyen olyan paragrafusa, mely politikai, vagy hatalmi érdekekből az érdemes orvosokkal szemben felhasználható legyen.

Eddig az orvosok összességét az Országos Orvos Szövetség képviselte, melynek szerveit megyenként a fiók szövetségek képezték. Az Országos Orvos Szövetség december 8-án rendkívül kongresszus keretében letárgyalja azt a kamarai tervezetet, melyet a kormányhoz szándékozik benyújtani. Előzetesen kiadta azt megvitatás és hozzászólás céljából az összes fiók szövetségeknek. A Hevesvármegyei fiókszövetség november 24-én a m. kir. Állami Mát-

Az előfizetési díjat szíveskedjék beküldeni!

rai Szanatóriumban tartotta évi közgyűlését és ennek egyik fontos tárgyát képezte az Országos Orvos Szövetség által a kamara ügyében készített javaslatvezet megvitatása.

Dacára, hogy a közgyűlés színhelye a legtöbb orvos részéről nehezen volt csak megközelíthető és aznap az időjárás sem volt kedvező mátrai kiránduláshoz, mégis mintegy 65 orvos jelent meg a közgyűlésen.

A fentebb említett tárgy fontosságán kívül vonzó erővel bírtak a napirenden szereplő tudományos orvosi előadások. Dr. Hammersberg Eleinér tb. vármegyei főorvos, natvani járásorvos, az orbáncnak oltásokkal való gyógykezeléséről tartott érdekes és rendkívül nivós előadást amerikai tapasztalata nyomán. Előadásában foglalt tudományos fejtegetések kapcsán megemlíti, hogy az orbánc a bőrnek-bacillusok által okozott gyulladáshoz tartozó megbetegedése Népiesen szent-Antal tüzének, latin nyelven crsipelasnak nevezik. Magas lázakkal, sokszor hidegrázással jár. A megbetegedett bőrterület rendszerint 8-10 nap alatt gyógyul, de a gyulladás a bőrön könnyen és gyorsan továbbterjedhet és így a teljes gyógyulás hosszú napokkal kitolódhatik. Bármely korban és a test bármely részén felléphet, de leggyakrabban 30-50 éves koruknál és az arc, vagy a fej egyes különböző részein. A betegséget streptococcus bacillus okozza. Ezen fajtájú bacillus mindig sok van a levegőben és eczmák, bőrkütsések, ajkakon való bőrpedések, az arc, fül, orr bőrének és nyálkahártyájának kisebb sebei és gyulladásai, régi csontgennyedések válnak rendszerint a fertőzés kiinduló pontjává. Az orbáncos területen levő nyirokerekekben az orbáncot okozó streptococcus bacillus kimutatható és kitenyészthető. A streptococcus bacillus egyes különböző válfajai más és más megbetegedéseket okozhatnak, sőtidezőivé válhatnak torokgyulladásnak, izületi és aznak gyermekágyi láznak stb. Egyik fajtája okozza a scarlatinát, vagy más neven vörhenyt. Dr. Hammersberg Eleinér előadásában mindezekről részletesen és a legnagyobb tudományos pontossággal nyilatkozik. Megemlíti, hogy a különböző streptococcus fertőzésekkel szemben sikerült egy tudós orvosnak oly gyógyító polivalens savót előállítani, mely az orbáncnál nagyszerűen bevált. Ennek szakszerű alkalmazásával Amerikában klinikákon és kórházakban az orbáncot a legtöbb esetben gyors gyógyulásra sikerül bírni, a betegség időtartama megrövidült és a kísérő tünetek súlyossága lecsökkent; a halálozás arányszáma 13,5% -ról 7,3% -ra leszállott.

Dr. Hammersberg Eleinér előadása az orvosok körében nagy figyelmet keltett annál is inkább, mert az orbánc kezelésénél hazánkban eddig serum oltásokat nem igen alkalmaztak. Tudomásom szerint az előadás a „Gyógyászat” című orvosi lap legközelebbi számában teljes egészében megjelenik.

Dr. Surányi Ede tb. járási tiszti orvos, Kál községben lakó kórorvos adta ezután elő észleléseit az

1932 évi hasihagymáz (hastypus,) járvánnyal kapcsolatban. A nyár közepén és végfelé országsszerte mind több és több városban és községben lépett fel tömegesebben a hastypus és több helyen járványokat okozott. Hogy csak járásunkról szóljak, Pásztón júliustól kezdődőleg több mint 160 typhus megbetegedés történt és bár ma már a járvány szünetlélben van, még mindig kb. 40 régebben megbetegedett állapólas alatt. De Hatvanban, Ecsőden, Apcon és a járás községein kívül a megyében másutt is a szokványos eseteknél jóval nagyobb számban fordultak elő hasi hagymáz megbetegedések.

Dr. Surányi Ede tartalmas fejtegetései és azt követőleg a többi orvos részéről való nagyszámu szakszerű hozzászólások a typhus járványosan való elterjedésének meggátlására számos és értékes tanulsággal szolgáltak.

Az Orvos Szövetség közgyűlése után a Mátra-Turista Szálló éttermében elfogyasztott közös ebéd végelével Dr. Genersich Andor igazgató főorvos, kinek vendégszeretetét élveztük azáltal, hogy a közgyűlés tartamára a szanatórium társalgó termét rendelkezésünkre bocsájtoita, lekötelező sziveséggel bemutálta a grandiózus szanatóriumot legapróbb részleteiben.

Büszkök lehetünk, hogy ily tökéletes berendezésű és a tudomány minden modern eszközével felszerelt gyógyintézet áll betegeink rendelkezésére. A szanatórium már klimatikus viszonyainál fogva is fontos gyógytényezővé válik a légzőszervek megbetegedésében szenvedők számára. Tudományosan képzett orvosi kara, külön tüdősebész, gégésze, fogász, nőgyógyász orvosa, biztosítékul szolgál arra, hogy aki gyógyulását náluk keresi, betegségével a megfelelő gyógyintézet áldásaiban részesülhet. A legmodernebben felszerelt röntgen és chemiai laboratóriumok quarcfénykezelésre alkalmas gépezetek, a legmodernebb műtők hydroterapiás kezelése helyiségei, inhalatóriumok, fekvőesernyők mind a betegek gyógyulását segítik elő. Hűtőkamrák, különböző passirozó, dagasztó, küllivágó és más gépszerkezetek, kemencék, pékműhelyek, külön cukrász, pék és jól betanult konyhaszemélyzet áll a betegek ételmezésének lebonyolítására rendelkezésre. Azt hiszem, messze országokba vándorolhatunk, míg a céljainak ily abszolút tökéletesen megfelelő és felszerelt gyógyintézetet találhatunk.

Hevesvármegye azon orvosai, kik e napon a Mátrában a közgyűlésen megjelentek, lelkes munka után, sokat tapasztalva és tudásukat gyarapítva térhetek vissza otthonukba.

Hálás köszönet illeti dr. Czekkel Ferenc vármegyei főorvost, a fiókszövetség elnökét, ki a közgyűlést a legnagyobb körültekintéssel vezette és a mátrai kirándulást a tőle megszokott agilitással rendezte.

Dr. Gráf Andor.

A hevesmegyei orvosok általános védőoltási kötelezettségét javasolnak a tifusz ellen.

Állást foglaltak az orvoskamarai tervezet ellen. Hammersberg Elemér dr. előadása az orbáncosok szérummal való kezeléséről
A Hevesvármegyei Orvosszövetség közgyűlése.

A Hevesmegyei Orvosszövetség november 24-én délelőtt tartotta évi közgyűlését a mátrai „Horthy Miklós Szanatórium” egyik termében. A gyűlésen igen nagy számban vett részt vármegyénk orvos társadalmá, sőt teljes létszámban megjelent a szanatórium orvosi kara is.

A tantestületek és az egészségtan.

Czokkal Ferenc dr. vármegyei tiszti főorvos, elnök délelőtt 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést és megnyitó beszédében ezeket mondotta:

Az idők relative rohannak és, ha a jelenben úgy érezzük, hogy dimenzionálhatók a multba visszatekintve: az évek és többszöröseik pillanatok alatt áttekinthető kicsiség-ekké zsugorodnak össze. — Azt, hogy voltak: a bennük lefolyt változások és bennük kifejtett munka alkotásai bizonyítják. — Minden alkotás örömmézzel tölti be a művelt ember lelkét. — de fokozott az az öröm akkor, amidőn a mi a szorosabb értelemben vett szakmunkákhoz fekszik közelebb. — A mai nap reánk nevezve egy ilyen hozzáértő alkotásnak, ezen remek szanatóriumnak minden érzékszervünkkel való élvezetére ad nekünk módot és alkalmat. Itt a Csonkaország tetejéhez közel, vendégei vagyunk Fiókszövetségünk vendégeinek, akiket, élükön ezen szanatórium nagyrabecsült igazgatójával: dr. *Gerersich Andor* ömeltóságával, van szerencsém a Fiókszövetség nevében tisztelettel üdvözölni, megköszönvén nekik azt, hogy fényes hajlékukba befogadtak és azt, hogy testületileg fehér asztalukhoz vendégképen és ismételt meghívtak. Vegyék úgy, mintha a meghívást elfogadva, közös hivatásunkon kívül a fehér asztal is összemeglegett volna már bennünket.

Mert bevallom, hogy mi úgy érezzük itt magunkat, mintha egy kicsit itthon is volnánk és mintha kedves szanatóriumi kartársainkban régi barátainkat látnánk viszont. — Hiszen az a természetes, hogy a szellemi élet hasonló ösvényén haladva, egymásban mi orvosok, ne vetélytársat, hanem szövetséges barátot érezzünk és lássunk.

Az emberi faj fennmaradásának, az emberi egészség fönntartásának, illetve helyreállításának ezen harci várában, ebben a mai tudomány összes eszközével felszerelt pompás szanatóriumban önkéntelenül is ellentétre, a közegészségügy azon felszántatlan és vetetlen területeire gondolunk, melyeken még a mi körorvos kartársaink működnek. — A hágyával kikapasztott, nedves, alacsony, téli hideg, tészi szobában tíz családtag tartózkodik, füstölő lámpa neslog, minden ragad a piszoktól, rongyokon fekszik a mosdatlan beteg, éjjel van, a szoba délután óta szellőzetlen, a bűz a szabadból érkezőnek lélekzetételét is visszafojtja. Nincs hely, ahová a kartárs áldapját, kabátját letehesse. — De minek vázoljam tovább a közegészségügy nyomoruságát? Nincs szellőtűnk olyan, aki a vázolt körülmények között elült órájára vissza ne emlékezhetne. — A palotától a konyháig leng az orvos életingája. A superhygiénismustól — az össz kórokozók melegágyáig hajtja el élethivatása. — *Mi az a néhány palota, mi az*

az évi 500 tudományosan népszerű higiéniai előadás, mely évenként vármegyénk-szerte elhangzik, szorgalmas ajkatokról a közegészségtani sötét tudatlanság tengerében? — Hiába dobom én a festőanyagot hajórakományoként az óceán vizébe, elvész az ott és szinhatását meg sem érezeti. — Hasztalan építünk szanatóriumokat és tartunk népszerű előadásokat, minimális azok hatása az öntudatlan nemtörődömség felvilágosítására. — Ha a tengeret meg akarom festeni, állandóan és a hegyi patakokba kell festőanyagomat behelvezni.

Ha jó közegészségügyi állapotokat óhajtok teremteni, kis és középiskolák tanulóit kell a tantestületen át egészségtanulással évtizedeken át impregnálni.

A tanár és tanítóképzők egy állami, központi internátussal volnának kiegészítendő; ahol szemeszterek között minden egyes növendék eltöltene legalább: két hónapot; ahol reggeltől estig csak a higiénianak élni, elméletileg és gyakorlatilag. — Az így átforgált tanerőnek második enjévé válhatnék az egészségtan, és azt sokszor öntudatlan cselekedeteivel olyankor is tanítaná, amikor nem is volna szándékában. Ezen módszerrel 2-3 évtized alatt megszűnnék a magyar nemtörődömsége, és a tudatlanságot egy orvosokban bizó és azt lelkereső tömeg váltaná fel. — Mai tudományos előadásunk egyike: a morbus hungaricus foglalkozni a magyar szegénnyel, a tudatlanság betegségével. — Hiába a törvény szigora. *A kisbíró dobja nem tudja elpörgetni a bacillusokat, amelyeket mosatlan kezén, szennyezett kuljában, légyvásztal ételén nem képes képzeletében meglátni a magyar paraszt. — Hogy ez így van, annak bizonyítására elég legyen megjegyezni, hogy az idej sok ezer tifuszos között alig van értelmi foglalkozást űző, felnőtt egyén.*

— A gazdasági anarchia mai nehéz éveiben, mikor a foglalkozások egyedeinek számszerű határai eldimenzionálódtak; amikor a gazdasági viharos hullámszél nem tud elcsillapodni és a magyar földnek szánt éltető nedveket a gonosz, önző szubjektív nagy- és kis-antant szelek, mind a provencai rónák és párisi pánccél pincék táplálására korbácsolják, **talán nem a közegészségügyről, hanem kartársaink éhes gyomráról és kietlen, örömtelen, beköszöntő teléről kellene elnöki megnyitómiban beszélnem.**

De hivatásomat, mely kell, hogy érzett, — de nem precizirozható. — távoli emberi célok érdekeinek munkásává avatott, nem tudom megtagadni és olyan valamiről is meg kellett emlékezni, ami szerintem eszköz volna az emberiség története továbbvitelének szolgálatára, de eszköz volna a talaj, a tömegember, melyet leginkább mi ápolunk, közegészségügyileg termékenyebbé tételére is. Mert az egészségét féltő ember, egészségét veszélyeztető körülményeket ismerő ember; szivesebben járul hozzá anyagiakkal is az orvos életének, munképességének, tudásnívójának fönntartásához. Mert tudja, hogy az értelmes tanult orvos adott esetben életének megmentője lehet.

— Most, amikor az annyira áhitott orvosi kamara közeli megvalósulásának lehetősége, a maga biztos nagy erkölcsi, kisebb anyagi, remélt eredményeivel részünkre új pirkadást látszik jelenteni, azon óhaj hangoztatásával nyitom meg mai közgyűlésünket, hogy az itt elhangzottak szolgálják elsősorban embertársaink, másodsorban magyar orvosi testületünk testi és erkölcsi javát és a földkérgen verejtekező emberiség beláthatatlan, de biztosan magas sztosz céljait.

Az elnök nagy éljenzéssel fogadott megnyitó szavai után dr. *Skultéthy Béla* egri városi tisztiorvos, szövetségi titkár terjesztette elő titkári jelentését. Ezután *Hammersberg Elemér* dr. hatvani járásorvos tartott előadást „Az orbánc szérummal kezelése, amerikai tapasztalataim alapján” címmel. Eddig az orbáncot csak kórházban kezelték szérummal. Az értékes előadás nagyon alkalmas volt a szérummal való kezelés népszerűsítésére.

Dr. *Surányi Ede* káli körorvos „Az idej nagy mérvű tifuszjárvánnyal kapcsolatos észlelések” cím alatt megtartott kitünő előadását közel két óráig tartó értékes vita követte. A vita során megszólaltak: *Vida József* dr. pásztói községi orvos, *Hammersberg Elemér* dr. hatvani járásorvos, *Okolicsányi Béla* dr. gyöngyösi járásorvos, *Czunya György* maklári körorvos, *Barla Ferenc* dr. páasztói járványorvos, *Sándor Imre* dr. egri h. járásorvos és *Sarló Alfréd* dr. egercehi h. körorvos.

Dr. *Czeffel Ferenc* elnök javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy a vita kivonatát és levont következtetéseit *Okolicsányi Imre* alispán rendelkezésére bocsájtja, hogy az alispán azt a kormány elé terjeszthesse. Az egész vitának rezüméje az, hogy a tifusz ellen általános védőoltás kötelezettségének elrende-

lésével lehetne komolyan védekezni.

A részleges tisztújítás során a megüresedett egy választmányi tagsági helyre *Sándor Imre* dr. egri h. járásorvost, a dr. *Szmrecsányi Dénes* Budapestre költözésével megüresedett ügyészi tisztségre pedig dr. *Csank István* egri ügyvédet választotta meg a közgyűlés.

A megyei orvosszövetség ezután egyhangu lelkesedéssel üdvözölte *Okolicsányi Imre* alispánt és *Puky Árpád* dr. gyöngyösi polgármertert.

Az orvosi kamara ügyét dr. *Simkovits József* egri kórházi igazgató-őorvos, *Váhl Andor* dr. hevesi járásorvos és *Kemény Jenő* dr. csányi körorvos ismertették. A közgyűlés a budapesti központ kamarai tervezetét nem fogadta el és felterjesztésében számos változtatást követel. Főképpen azt kilógásolták, hogy a tervezet mindent centralizál és nem adja meg a vidéki kamaráknak a kívánt önállóságot.

Délben *Mátraházán* társas ebéden vettek részt az orvosok. Dr. *Czeffel Ferenc* elnök pohárköszöntőjében kéri összetartásra és szolidaritásra buzdította a jelenlévőket. *Hammersberg Elemér* dr. a hölgyeket köszöntötte fel.

A kitünő ebéd után *Genersich Andor* dr. egészségügyi főtanácsos, szanatóriumi igazgató mintegy három óra hosszat bemutatta a mátrai szanatóriumot. A közgyűlés tagjai nagy érdeklődéssel szemlélték a modern egészségügyi intézetet, ahol a szanatórium orvosai mindenütt nagy előzékenységgel és szeretettel fogadták a kollégákat.

A közgyűlés tagjai azzal a megelégedést keltő, érzéssel oszlottak szét, hogy értékes és jó munkát végeztek.

Az egri képviselőtestület közgyűlése.

Az érseki internátus félmillió építkezése. A Speyer-kölcson költvényel. Az ufépítés felülvizsgálása. — Az új tanfelügyelő sérelmes intézkedései.

Eger november 30.

Ma délután négy órai kezdettel *Trak Géza* polgármester elnöklésével közgyűlést tartott Eger megyei város képviselőtestülete. A tárgysorozat egyes pontjai már az állandó választmányi ülésen élénk és színvonalas eszmecsere adtak alkalmat. Dr. *Kálnoky István* városi tanácsnok ismertette *vitéz Subik Károly* kanonok kérelmét, aki az érseki tanítóképző intézet és internátus félmillió pengős építkezéséhez különböző kedvezményeket kért a várostól. Az építkezés, amely hatalmas segítséget jelent a város nyomorral küzdő iparának és a munkanélkülieknek, még az ősz folyamán, legkésőbb azonban a tavasszal megkezdődik.

Dr. *Heller József*: Ez az építkezés oly nagy arányú és oly nagyfontosságú, hogy a kérelem nagy részét kérés nélkül is teljesítenünk kell.

Dr. *Szabó Szilárd*: Szó nélkül meg kell adni mindazt, amit itt *Subik Károly* kanonok ur kér, nemcsak azért, mert nagy kultur-intézményről van szó, hanem azért is, mert új nagy fogyasztót nyernek itt a város közüzemei. Igen fontos körülmény ez ma, amikor a villanygyár ilyen nagy nehézségekkel küzd.

Dr. *Kürti Menyhért*, dr. *Lipcsy Péter vitéz Subik Károly* és *Braun Károly* felszólalásai után *Trak Géza* polgármester javaslatára bizottságot küldött ki a város azoknak az adatoknak megállapítására, amelyeknek alapján konkrét javaslatot terjeszt-

hetnek a közgyűlés elé az építendő intézet ügyében. A bizottság tagjai dr. *Heller József*, dr. *Szabó Szilárd* és dr. *Kürti Menyhért*.

Dr. *Kálnoky István* ismertette ezután a *Barna Lipót Bankháznak* azt az ajánlatát, amelyben felajánlja szolgálatait Eger városnak a Speyer-kölcson költvényeinek ügyében. Mivel a cég csak megbízásból vállalkozik költvényvásárlásra, a Speyer kölcson pedig szabad költvényekkel kell fizetnie a városnak, bár ez igen előnyös volna, dr. *Heller József* indítványára az ügyet tanulmányozás végett a pénzügyi és jogügyi bizottság elé terjesztették.

A megeltett vizsgálat szerint a Széchenyi utca és a Káptalan utca aszfalt burkolatának mintái nem felelnek meg mindenben az előírt követelményeknek, a Budapesti Építő Ipar R. T.-tól a felelősség megállapítása mellett még külön 10 százalék biztosíték letételét kívánja a kereskedelmi miniszterium.

Az egri pénzügyi bizottság értesítette a várost, hogy a náluk elhelyezett közpénzek után 4 1/2 százalék kamatot fizetnek, ha pedig a betét háromhavi felmondásra szól, akkor a kamat 5 1/2 százalék.

Az egri Ipartestület kérésére a város felir a kereskedelemügyi miniszterhez és az új tanfelügyelőnek azzal a sérelmesnek talált rendelkezésével szemben, mely az iparostanonciskolában heti két napról négy napra emelte a tanoncok oktatásának idejét, a régi helyreállítását kívánja. Az itt elhangzott felszólalások ugyszólván kivétel nélkül helytelenítették a tanfelügyelő több intézkedését, így egyebek között a központi állami elemi iskolában a tanítási idő megosztását is. A sérelmes intézkedéseket annak tulajdonítják, hogy az új tanfelügyelő még nem ismerős a helyi viszonyokkal és körülményekkel.

„Az idei borok rendkívüli minősége előmozdítja az értékesítést és a kivitelét.“

14.7—15.46 Malligand fokos borok.

Beszélgetés nagyecseri Kánitz Dezső vezérigazgatóval az egrli bortermelés kilátásairól.

Eger, november 29.

Eger közgazdasági életének az utóbbi fél évszázadban egyik legjelentékenyebb tényezője nagyecseri Kánitz Dezső, az Agrár Takarékpénztár ny. vezérigazgatója. Az Agrár mellett egész sereg vállalatnak alapítója. Az Eger-putnoki vasút építésének is kezdeményezője. De nem szándékunk ezuttal Kánitz Dezső közgazdasági érdemeivel foglalkozni. Arra is más alkalommal térünk ki, hogy az örökké tevékeny direktor mennyit fáradozott az egrli bor érdekében már a háború előtt is és 1885-ban a *barcelona-i világkiállítás*on, 1896-ban pedig Londonban rendezett nemzetközi borkiállításán a legnagyobb díjat jelentő aranyérmét nyerte kiváló egrli boraival. A Hevesvármegye munkatársával folytatott beszélgetés során ezeket mondotta nagyecseri Kánitz Dezső az egrli bor mai helyzetéről.

— Rendkívüli minőségűek az idei borok. Nemrég Pesten voltam és bort vittem az Ampelológiai Intézetbe, ahol az elemzésnél az egyik minta 147, a másik 1516 Milligand-fokot mutatott. A m. kir. Szőlő- és Borgazdasági Központi Kísérleti Állomás elemzése e két fajta ujbormról így szól:

1. — *fehértor* átlag minta, kerekköti szőlőből, 1932-évi termésű: alkohol 11,82 térfogat százalék, cukor 196 gr. Ez a cukor megfelel 2,90 térfogatszázalék alkoholnak, teljes kiérés esetén tehát 147 Milligand fok lesz a bor.

2. — *vörös tor* átlag minta 1932. évi kerekköti termés: alkohol 12,61 térfogatszázalék, cukor 107 gr. Ez a cukormennyiség megfelel 2,85 térfogatszázalék alkoholnak. Teljes kiérés esetén tehát 1516 térfogatszázalék (Malligandfok) várható ebből a borból.

— Az idén tehát, ha termésünk fele is a tava-

lyiaknak, a minősége olyan kiváló, hogy csak a 70-es években termelt ilyen jó bor. Ez abban leli okát, hogy az időjárás nagyon kedvező volt, a szőlőkben megmaradt az egész cukormennyiség, mert az eső nem lugozta ki.

— Ez a rendkívüli minőség föltétlen hatással lesz úgy az értékesítésre, mint a kivitelre és javítani fogja a borárakat. Minden reményünk jogos és alapos arra, hogy végre jobb helyzetbe kerüljenek a szőlősgazdák.

— Véleményem szerint *Amerika* igen nagy mértékben emelni fogja a piacot. Nem azt mondom ezzel, hogy borainkat most már mind Amerikába szállíthatjuk, de bizonyos, hogy a „száraz-ig” megszünésével a francia és olasz bortermés legnagyobb része Amerikában vándorol és így a magyar bor Középeurópában megszabadul legnagyobb vetélytársaitól. Egyébként pedig a mi idei borunk is, különösen finom minőségű fogva és hatalmas alkoholtartalmával szinte versenyen felül áll és ez a körülmény is elősegíti exportunk emelkedését. Annyira jó és egészséges az idei egrli bor, hogy bebizonyíthatjuk vele, miszerint Eger bora nemcsak a kontinensen exportálható, de a tengerentútra is szállítható, — a megtörés veszélye nélkül.

— Bizom abban, hogy azok a szőlősgazdák, akik az utóbbi évek alatt vagyonaikat, földjeiket és megtakarított filléreiket a szőlőmunkáltatásra áldozták, una megtérülést számításukat és — különösen ha az adóztatás terén is beáll a normális állapot és teherbíró képességükkel arányban, igazságosan adóztatják meg őket — újból bekövetkezik az a boldogabb idő, amelyben ismét „lesz szőlő és hozzá lágy kenyér.”

Br. Radvánszky Albert megnyitó beszéde.

Az ország evangélikusainak legutóbb tartott közgyűlésén Bőr Radvánszky Albert felsőházi tag, egyetemes egyházi és iskolai felügyelő nagy koncepciójú beszéd keretében nyitotta meg a közgyűlést.

A rendkívül értékes, emelkedett szellemű beszédet, amely a jelenlévők lelkiállapotára mélyreható hatást gyakorolt. A jövő számunkban egész terjedelmében fogjuk közölni.

Gyöngyös nagy napja.

December hó 8-án nagy ünnepség keretében tartják meg Gyöngyösön a Kath. napot. Az ünnepségen impozáns számban fognak résztvenni a környék kálholikus hívői. A szónokok a kálholikus országos nevű vezéreiből regrutálódnak. Wolf Károly, Ernszt Sándor, Czettler Jenő, Lingauer Albin, Tobler János vesznek részt a fővárosból.

Egerből Kriston Endre püspök, Török Kálmán kanonok és Holik Sámuel egrli theológiai tanár vesznek részt.

Ki fogja képviselni az ország iparosságát a felsőházban.

A *Körmendy Mátyás* képviselői mandátumának betöltése folytán megüresedett felsőházi tagsági helyet dec. hó 8-án töltik be a Kereskedelmi és iparkamaraik által kiküldött választó elektorok.

A miskolci Kamara nov. hó 29-én tartott ülésén *Rudolf Károlyt* az egrli ipartestület elnökét és *Engel István* miskolci fakereskedőt választotta meg elektorokká.

A miskolci Kamara az elvi megállapodás alapján is, mint a sorban következő legnagyobb Kamara minden igyekezetével azon lesz, hogy a maga kebeléből válassza meg az iparosság felsőházi képviselőjét.

Hevesvármegyét közelről érinti a kérdés — mert a miskolci Kamara *Ring Gyula* építésmérnök, a hatvani ipartestület országos nevű elnöke mellett foglalt állást.

Ring Gyula alapos felkészültségű, szónoki tehetséggel megáldott rendkívül értékes tagja az ország iparos vezetőségének.

Az országos gyűléseken felszólalásait mindenkor a legnagyobb ünneplés követi és így joggal remélhetjük, hogy városunk képviselete a felsőházban újabb taggal fog szaporodni.

A megye két városában és 114 községében folynak az adóárverések.

Egercsehi kivételével minden község előjáróságára kimondották a fegyelmi és anyagi felelősséget.

Dobra került termények, szarvasmarhák, butorok . .

Mennyi a vármegye adóhátraléka ?

Eger, november végén.

Heves vármegye közigazgatási bizottsága a pénzügyigazgató javaslatára a nagy adóhátralékok miatt kimondta a törvényben előirt fegyelmi és anyagi felelősséget Eger és Gyöngyös városok, valamint megyénk 114 községe előjáróságára. Ez azt jelenti, hogy az állami adóhivatal az előjáróság tagjainak költségére külön adóvégrehajtók útján hajtja be az esedékes adóösszegeket. Az egész megyében egyedül Egercsehi község az, amelynek előjáróságával szemben eddig nem alkalmazták a felelősséget.

Erre a súlyos intézkedésre azért volt szükség, mert a nehéz gazdasági helyzet következtében az adófizetés odahanyatlott, hogy számos községben a száz és kétszáz százalékot is meghaladta az adóhátralék. A vármegye vezetősége és a közigazgatási bizottság tagjai nagyon jól ismerik az adófizetők súlyos helyzetét, de törvényben előirt kötelességük a nagy hátralék esetében a felelősség alkalmazása.

Magyary Pál miniszteri tanácsos, pénzügyigazgató a vármegye közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén bejelentette, hogy a megye adófizetőinél az állami egyenes adókban a **mult évi hátralék: hárommillióhatszázkilencvenegyezer pengő** és ezzel együtt az állam ez évi adókövetelése **hétmillióöttszáznyolcvanhétezer pengő**. Erre befolyt az 1932. évben **egymilliónyolcszázhetvenöt ezer pengő**. Az egyenesadók hátraléka tehát Hevesmegyében ezidőszert kb. öt és félmillió pengőnél is nagyobb összeg.

Hozzáértők szerint a pénzügyigazgató jelentése alapján a vármegye lakosságának összes hátralékos köztartozása az alábbiakban összegezhető hozzávetőlegesen :

Egyenes állami adók : 5 és fél millió P.
Községi pótdadó és egyéb közületi tartozások : 5 és fél millió P.
Illetékek és díjak ideszámítva a két városnál fennálló közüzemi díjakat stb. is: 5 és fél millió P.
Összesen : 16 és fél millió P.

Ha egy-két millióval talán kevesebb lenne is a valóságban ez az összeg, még mindig tulnag ahhoz, hogy a megye lakossága ezzel a mai gazdasági válságban megbirkózhasson.

Tudják ezt az adóbehajtó hatóságok is és tudja ezt maga a kormány is és bár mint szigorú elvet érvényesítik, hogy *adót mindenki fizetni köteles*,

Nem tudtak megélni Szovjetországra. Egerből több mint egy évvel ezelőtt egyik rokonuk hívására Szovjetországra vándorolt ki egy özvegyasszony a leányával és asztalos fiával. A kivándorlók most visszatértek és elkeseredve beszélnek a szovjetországi életről. Az asztalossegéd, aki már az egyik egri butorvállalatnál dolgozik, azt mondja, hogy állatsorsban, éhezve éltek Oroszországban és nagyon boldog, hogy újból magyar földön élhet.

másrészt a legmesszebb menő méltányossággal igyekeznek eljárni azokkal szemben, akiknél nem az adófizetési készség, hanem a fizetési képesség hiányzik.

Eddigi tapasztalataink szerint az adóbehajtó hatóságok az adózókat két osztályba sorozzák :

1. akik nem tudnak fizetni,
2. akik nem akarnak fizetni.

Csak azoknál az adóalanyoknál alkalmazzák az erőszakot, illetve a végrehajtást és árverést, akik tudnának, de nem akarnak fizetni. Mert bizony, ilyenek is bőven vannak a sok izgatás, a rossz információk következtében. Így azután vármegyénkben is folyik az adók miatt a végrehajtás. Minden községben megkezdtek az adóárveréseket. Az árverések, a termények és állatok elszállítása az adóalanyoktól minden esetben karhatalom igénybevételével és a hatóságok jelenlétében folynak. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy Hevesmegyében mindez ideig nem fordultak elő súlyosabb incidensek az adóbehajtások körül.

Az egri, gyöngyösi, hatvani, hevesi és tiszafüredi mészárosokhoz az egyes községek előjáróságaitól naponta érkeznek meghívások az adóba lefoglalt szarvasmarhák árverésére. A mészárosok azonban nem mennek ki ezekre az árverésekre, mert részben félnek az incidensektől, részben pedig azon az állásponton vannak, hogy „ma nekem, holnap neked . . .” Így a szarvasmarhák elárverezése legtöbb esetben vevő hiányában nem sikerül.

Sikeresebb módja az adóbehajtásnak a butorok transzferálása. Bár a butorokat sem veszik meg árverezők, a tulajdonosok sietnek azokat kiváltani. És a hatóságok nagy megértéssel, jó szívvvel kezelik az ügyet, mert aki igen csekély összeget is befizet az adójára, annál beszüntetik az árverést és visszaadják a beszállított tárgyakat.

A házbirtokosoknál, ha lakójuk van, a lakbért tiltják le az adóbehajtó hatóságok. Egerben egyik háztulajdonosnál, akinek harminc háza van, az összes lakóknál letiltották a lakbért.

Bármennyire szeretnénk volna, nem tudtuk megállapítani, hogy mennyi megyénkben az elrendelt adóárverések száma. A végrehajtás ugyyszólván minden adóalany ellen folyik, az árverés is a legtöbb ellen megindul, de ezt kisebb összeg lefizetésével már megállítják. Szóval: *csak valamit is fizetni és el lehet kerülni az adóbehajtással járó kellemetlenségeket.*

Gyógyszertár megnyitás. A Horthy Miklós mátrai szanatórium gyógyszertárát november 24-én nyitotta meg Hevesmegye alispánja. Az új gyógyszertár vezetője Semler Károly okl. gyógyszerész-mester.

Megszűnt a pásztói tifuszjárvány. Dr. Czékkel Ferenc vármegyei tiszti főorvos jelentése szerint Pásztón a tifuszjárvány megszűnt. A legutolsó héten már csak két tifuszos beteg volt a községben.

A Mavart és a vasuti menetrend.

Miért kell a hevesieknek Gyöngyösre utazniuk, ha reggel 9-re Egerben akarnak lenni? Az állam, a közönség, az érdekelt községek és Eger város érdekében meg kell változtatni a MAVART menetrendjét Ludas és Heves között!

Heves, november végén.

Ha valaki hihetetlenül hangzó, de mégis valószínűket akar egy kis cikkben olvasni, ide írjuk neki a MAVART. Heves-ludasi menetrendjét és mellé csodának az Államvasut menetrejének néhány idevonatkozó adatát. Kezdjük tehát gyorsvonatstilusban:

1. A MAVART. autóbusza indul Hevesről 5 óra 45 perckor, érkezik Ludasra 6 óra 40 perckor.

Az Államvasuton a törvénszéki vonat indul Hatvanból Egerbe 5 óra 25 perckor és Ludason van 6 óra 21 perckor.

Ludas nagy központ. Sok község, mint: Füged, Tarnaméra, Tarnazsádány, Zaránk, Tarnaörs, stb. a MAVART. segítségével szeretne eljutni az említett törvénszéki vonathoz Ludasra, de a MAVART. autóbusza Hevesről 19 perccel később érkezik Ludasra mint a törvénszéki vonat.

2. A MAVART. indul Hevesről 15 óra 30 perckor, érkezik Ludasra 16 óra 25 perckor. Az Államvasuton a Budapest Keleti n. u.-ról 14 óra 15 perckor induló gyorsvonat Ludasra érkezik 16 óra 02 perckor. A MAVART. itt is 23 perccel később érkezik és így az érdekelt nagy közönség nem veheti igénybe azt az egyetlen gyorsvonatot, amely Ludason megáll! Ehhez sem kell kommentár.

3. Ezidőszerint a MAVART. Ludas és Heves között naponta kétszer megy és jön. De meg kell még jegyeznünk, hogy az Egerből 12 óra 24 perckor Hatvanba induló törvénszéki vonat 13 óra 44 perckor van Ludason és a MAVART. autóbusza 13 óra 45 perckor indul Ludasról Heves felé. Ha tehát egy perccel késik a vonat, ami személyvonatoknál elvégre könnyen és gyakran előfordul, a törvénszéki vonat utasai lekésnek!

Azelőtt az Egerből 5 óra 35 perckor és Füzesabonyból 6 óra 09 perckor induló személyvonathoz is volt a MAVART-nak csatlakozása Ludasról Heves felé. Ma nincs. Pedig ennek a vonatnak Kálkápólna állomásáról nincs vasuti csatlakozása Heves felé!

Mindezek az adatok azt jelentik, hogy MAVART-nak a vasúthoz nem alkalmazkodó menetrejje 10-12 községet elzár a forgalomtól. A hevesiek is csak úgy érkehetnek meg reggel kilencre Egerbe, ha bemennek Gyöngyösre és onnan indulnak a MAVART kocsiján. Ilyen körülmények között, ha a MAVART nem alkalmazkodik a vonat menetrejéhez, károsodik a MAVART, a vasut, az állam, a közönség, az érdekelt községek és Eger város forgalma is. Nem is beszélünk a sok bosszúságról.

Kérjük a „Hevesvármegyét” tárja fel ezt a helyzetet és tartsa napirenden ezt az ügyet mindaddig, míg a köz javára el nem intézik. F. R.

Karácsonyi játékvásár.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület által fenntartott háziipari tanfolyamok

játékkészítményei, melyek kis gyermekek számára oktató és szórakoztató, szolid kivitelben, remek színéssel, fából, moshatóan készülnek, az egyesület titkári hivatalában, Gyöngyös, Postafiók 101, mindenkor megtekinthetők és vásárolhatók. Levelezőlapon utánvétellel küldött rendelések azonnal el lesznek intézve.

Dobozolt játékok árai:

Állatok:	háziállatok, 29 drb. dobozban	P. 5.30
	vadállatok I. 12	3.50
	vadállatok II. 23	5.30
	vadállatok III. 31	7.50
	Baromfi . . . 23	2.70
Kis falu:	Templom, házak stb. 10 drb. dobozban	2.70
	Ujgyenez állatokkal 31	5.30
Kis vasutak:	törv. védett gummizsinóros vontató berendezéssel állomással, őrházzal stb.	
	Egy vonat 11 drb. dobozban	2.80
	Két vonattal 17	4.20
Nagyobb vasutak, fenti rendszer szerint:		
	Egy vonattal 12 drb. dobozban	6.60
	Két 16	9.20
	Express vonat 9	7.40

Hintaelefánt P. 12, hintasziráf P. 10 a hintalovak mintájára. Azonfelül villanyvilágításos őrházak, állomások, szemaforok, hidak stb. nagyobb vasutakhoz illő nagyságban.

Minden csütörtökön friss pörköltkávét vásárolhat HAJDU ÁRMIN kereskedésében HATVANBAN.

Vght. 4121/1932 sz.

Árverési hirdetmény.

Fővárosi Serfőző r. t. végrehajtató javára Görös András végrehajtást szenvedett ellen 138 P. 72 f. tőke, ennek 1931 évi szeptember hó 1 napjától járó 5% kamatai, 9' 10 P. bíróilag megállapított eddigi, valamint a jelen tüzéssel felmerült költségei erejéig a hatvani kir. járásbíróóság 5146/1932 sz. végzésével elrendelt és 1932 évi október 20-án foganatosított kielégítési végrehajtás során felülfoglalt és 1365 pengőre becsült ingóságokat, közöttük: hordók, borok, székek stb. a Vht. 102 §-a alapján Ujhatvan községben, végrehajtást szenvedettél

1932 évi december hó 9. napján délelőtt 1/2 12 órára kitűzött bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek, készpénzfizetés ellenében, esetleg a kikiáltási áron alul is, de legalább a becsérték 2/3 összegéért el fogom adni. Ezen árverést a Vh. nov. 20 §-a értelmében azon végrehajtatók (csatlakozók) javára is kitűzöm, akik a hirdetmény kibocsátása napjáig a fenti ingókra kielégítési jogot szereztek és ellenük halasztó hatályú igénykereset nincs.

Hatvan, 1932. november hó 21. napján
Karácsony Dezső sk.
kir. jb. végrehajtó.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Uig Vilmos. Hatvan, Telefon: 85.

Társszerkesztő: Baiogh István Gyöngyös.

Főmunkatárs: Kelemen Andor, Eger.

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Hirdetések dijszabás szerint.

A kedvezményes vasúti jegyét ne használja föl arra,

hogy saját és a mások szükségletét BUDAPESTEN szerezzé be!

Őn Hatvanban elég megbízható iparos és kereskedő, -- becsületbeli kötelesség azokat támogatni!

Káposztás István

étterme és
szállodája
HATVAN.

A vasúthoz vezető ut mellett.

GYÖNYÖRÜ, ÁRNYAS
KERTHELYISÉG.

Az okos, takarékos ember

csak nagy fűtőértékű
salak-, kő- és palamer-
tes szénrel fűt.

A tatai szén és brikett

ezen kiváló tulajdon-
ságokkal rendelkezik.
Egy próbárenvelés

BARÁTH ISTVÁNNÁL
(Grassalkovich u. 74 sz.)
meggyőző mindenkit gyakorlatban is.

VIG FERENC

**órák-ékszerész, var-
rógép és kerékpár
kereskedő HATVAN.**

Ajánlja dusan felszerelt áru-
jait ugymint órák, ékszerek,
disztárgyak, varrógépek, ke-
rékpár és motorkerékpárok
valamint alkatrészeit.
Kedvező részletfizetésre is kapható.

Bindfeld Márk és fiai részvénytársaság

épületfa kereskedő cégnél
a legmodernebb kivitelű
cementárak és műkövek
beszerezhetők.

Hatvan. Telefon 30.

„Orion”

első rendű rá-
dió készülékei

Fuchs Lajos

kerületi képviselő
üzletében kapha-
tók. Telefon 108.

Klang Sándor

vaskereskedő.

HIRLING LÁSZLÓ

ÉPÜLET ÉS MŰBÚTOR
ASZTALOS.
Blumenthal fakereskedő mellett.

Balogh Zoltán

cipészmeister.

Központi iroda:

Horvát Mihály ucca 774.

**Nagy és kisméretű!
géptégla, hornyoltcserép!**

A Hatvani Gőztégla és Cserépgyár r-t.
hatvani gyártelepén kitűnő minőségű

Na yméretű téglá	Hornyoltcserép
Kisméretű „	Gerincecserép

TELEFON:		VIDÉKI
Központi iroda 22.		viszonteladókát
Gyártelep 31.		keresünk.

**Olcsó áron,-
részletfizetésre is kapható!**

Schwarz László

rőfős-, rövid
és
divatárúháza.

Rosenberg

**vas-, fűszer-,
csemege ke-
reskedő, ke-
rékpárrakíár.**

Imre Sándor

CSEMEGE ÜZLETE.
Dr. Lakner-féle ház.

Heller Izsó

illatszer és pipere cikkek,
fotoszaküzlet.
Gallértisztítás, kelmefestés!

BORBÉLY és KRAMMER HATVAN

TELEFON 80 SZ.
Foglalkozási ágak:
gépjavitó üzem, autó
és gépfelszerelési cik-
kek árusítása, szik-
vizgyár, daráló ma-
lom és hideg uton
történő szekérráfhu-
zás. Sphinx benzín
töltő és garage.

Blumenthal Béla

épületfa-kereskedése és
cementgyára.

Hatvan. Telefon 29.

Elsőrendű cementárak!

Mindennemű építőanyag:
cement, téglá, cserép, naal, kőpor stb.
a legjobb minőségben kapható.